SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 90. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 13, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ТРАВНЯ 1993. Ч. 90. РІК C.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ

Президія Секретаріяту СКВУ має приємність поінформувати українську спільноту в країнах західнього світу, а цим разом також і Україну та українців розкинених по країнах колишнього Совєтського Союзу, що в днях 2—7-го листопада 1993 року відбудеться VI Світовий Конгрес Вільних Українців в готелі Westin Harbour Castle, Торонто, Канада.

У зв'язку з цим Президія Секретаріяту СКВУ запрошує всі організації — члени СКВУ, центральні репрезентації, міжкрайові і крайові організації, взяти в цьому конгресі численну участь, як повноправні делегати чи гості. Пригадуємо, що повноправними є всі організації, які мають вирівняні членські вкладки до СКВУ по 1993 рік.

В листопаді 1992 року проминуло 25 років від 1-го величавого Світового Конгресу Вільних Українців, який відбувся в Ню Йорку. Цей срібний ювілей СКВУ буде відзначений на VI Конгресі СКВУ в Торонто. Президія Секретаріяту СКВУ робить заходи, щоб на цей ювілей конгрес прибули найвищі достойники Канади й України.

На I Конгресі Вільних Українців був схвалений статут, який ставив перед Президією Секретаріяту перше завдання — допомогти українському народові у його боротьбі за самостійну незалежну українську державу. Боже Провидіння дозволило, що український народ цю ціль осягнув і на сході Европи постала українська держава і цього року обходитимо другу річницю її існування. VI Конгрес СКВУ повинен гідно заманіфестувати цю річницю й винести рішення про допомогу у закріпленні української державности і звернути більше увагу на проблеми української діяспори — затвердження української ідентичности й культурної спадщини в країнах поселення українців тощо.

Президія Секретаріяту СКВУ вважає, що VI Конгрес повинен бути не менш величавий як перший. Він повинен схвалити нові напрямні для наступної Президії, пристосовуючи назву, статут і діяльність до нових змінених обставин на сході Европи. Ситуація в Україні, як і в діяспорі, вимагає дальшого існування української світової організаційної надбудови для координації культурно-освітньої діяльности в країнах українського поселення, як і для закріплення української діяспори.

Президія Секретаріяту СКВУ закликає все зорганізоване українство, українських ієрархів і політичних та культурних провідників до численної участи в наступному конгресі.

За Президію Секретаріяту

Юрій Шимко
президент

д-р Василь Веринга
генеральний секретар

ЗСА можуть змінити своє наставлення до ядерної зброї в Україні

Київ. — Агентство Асошіейтед Пресс передає з української столиці про можливу зміну в наставленні американської дипломатії до проблеми ядерного роззброєння України.

Координатор політики З'єднаних Стейтів у країнах колишнього Совєтського Союзу Строб Талбот мав намір у понеділок, 10-го травня, відвідати Київ, щоб ознайомити українських керівників з новими поглядами американської Адміністрації на цю проблему. Пояснюючи мотиви такої зміни, С. Талбот сказав, що активізація правих сил у Росії і нова хвиля великодержавних настроїв змушують президента Билла Клінтона зі зрозумінням поставитися до проблеми національної безпеки України.

Крім того, як зауважив заступник міністерства закордонних справ України Борис Тарасюк, „своїм тиском на наших законодавців в питанні щодо Старту — 1 американці досягнули ефекту абсолютно протилежного: чимало парляментаристів прийшло до висновку, що світ буде поважати тільки Україну, яка володіє ядерною зброєю".

З цього ж приводу Вячеслав Чорновіл, один з лідерів опозиції у Верховній раді, вжив клюючу іронію: „Більшість американців не знають, де знаходиться Україна, і навіть не здогадувалися б про її існування, якби не ядерна зброя. Ніхто б нам не запропонував і фінансової допомоги, якби не ця зброя". Відомо, що ЗСА мають намір виділити на потреби ліквідації ядерної зброї в Україні 175 міл. дол.

Спостерігачі висловлюють припущення, що С. Талбот запросить прем'єр-міністра Леоніда Кучму відвідати Вашінгтон з офіційною візитою і в такий спосіб загладити образу, заподіяну українському керівництву минулого місяця, коли Вашінгтон відмовився прийняти Л. Кучму у зв'язку із затримкою ратифікації договору Старт —1 в українському парляменті.

Пом'якшення становища ЗСА щодо всього комплексу питань, пов'язаних із присутністю на території України ядерної зброї колишнього Совєтського Союзу, сталося напередодні обговорення у Верховній раді України тексту договору Старт — 1. Українські законодавці розпочнуть дебати над цим питанням 18-го травня.

На сході Боснії ллється кров

Сараєво. — Згідно з повідомленням агенства Ассошіейтед Пресс, працівники ООН, яким вдалося дістатися до оточеного сербами мусулманського міста Жепи, застали там ситуацію, котру вони назвали „гуманітарною катастрофою". Ще минулого тижня, перед артилерійськими обстрілами, в місті залишалося до 40,000 осіб, в тому числі 6,000 втікачів із найближчих сіл. Коли в Жепу прийшли працівники ООН, то побачили, що місто вщент зруйноване, а вулиці вкриті тілами вбитих під час обстрілу. 200 тяжко поранених осіб потребують невідкладної медичної допомоги. Тисячі мешканців міста, рятуючись від артилерійського обстрілу, втікали в гори, дехто з них пробує дістатися до мусулманських територій. Запаси гуманітарних вантажів, скинутих з американських літаків, закінчуються.

Як відомо, ООН проголосила Жепу „безпечною територією", однак папір зі заспокійливими словами не врятував місто від зруйнування. Спостерігачі висловлюють великі сумніви щодо того, чи вдасться сотні вояків із миротворчих сил ООН роззброїти охоронців Жепи і взяти їх під свою опіку.

Водночас надійшло повідомлення з міста Мостара, де продовжуються бої між колишніми спільниками — мусулманами і хорватами.

Намагаючись збільшити свою територію, хорвати хочуть провести новий кордон вздовж річки Неретве, котра ділить Мостар на дві частини. Інспектори ООН мають докази, що напад на Мостар почали хорвати. Їхній артилерійський вогонь був такий сильний, що еспанські військові формації ООН змушені були залишити місто.

ЮГОСЛАВІЯ ЗМЕНШИЛА ДОПОМОГУ ДЛЯ БОСНІЙСЬКИХ СЕРБІВ

Београд. — Югославія, до складу якої тепер входять тільки Сербія і Чорногорія і яка перебуває у цілковитій бльокаді, сама запровадила санкції проти сербської республіки в Боснії. Югославське керівництво, занепокоєне повторною відмовою парляменту боснійських сербів прийняти плян Венса — Овена, заявило про припинення всякої для них допомоги, крім гуманітарної.

Вже два дні югославські митники не пропускають через кордон авта до Боснії, які до того безперешкодно перевозили для боснійських сербів усе необхідне для ведення війни проти мусулманського населення. Щось більшого — югославські прикордонники дістали наказ не пропускати в Югославію жодного члена уряду боснійських сербів, включаючи Радована Караджіча.

Београдська преса не приховує, що югославські керівники вдалися до цих заходів у зв'язку зі загрозою нападу летунства НАТО на війська сербів у Боснії. Якби це сталося, Югославія не змогла б уникнути участи в конфлікті. Однак сербські лідери в Боснії, як виглядає, сподівалися, що Београд узгодить з ними свої наміри, а не таким несподіваним чином закриє кордон.

Поквапно прийняте рішення Београду про санкції проти боснійських сербів викликало обурення з боку багатопартійного фронту сербської опозиції. Як націоналістичні, так і ліберальні партії виступили з протестами проти цих санкцій, трактуючи їх як „нове підтвердження авторитарного режиму".

Найбільш гостро критикує рішення београдської влади Сербська радикальна партія. Вона має намір в найближчі дні організувати масову демонстрацію в місті Лозниці поблизу кордону з Боснією. Лідер радикалів Воїслав Шешель заявив, що коли цей протест не матиме очікуваних вислідів, то радикальні депутати югославського парляменту самі поведуть колони авт через кордон, щоб допомогти боснійським сербам.

Президент Б. Клінтон обстоює свою економічну програму

Клівленд, Огайо. — В понеділок, 10-го травня, президент Билл Клінтон виступив в одному з торговельних центрів Клівленду, обстоюючи перед рядовими виборцями свою економічну програму. Тепер, коли Конгрес приступив до обговорення запропонованого Президентом федерального бюджету, Б. Клінтонові важливо, щоб до його плянів добре поставилися громадяни.

Президент знову повторив, що запропонований ним економічний пакет треба приймати в повному обсязі, а не розривати на окремі частини. Б. Клінтон назвав свій плян „чесним" і підкреслив, що здійснити його можна, лише запровадивши нові податки.

Коментуючи цей виступ Президента ЗСА, політичні спостерігачі годяться в тому, що більшість американців бояться того наголосу, який робить Б. Клінтон на збільшенні податків. Працююча Америка вже знає, що її чекають нові податки на енергію, тютюнові вироби і алкогольні напої, взагалі на купівлю, з кожної платні будуть робитися відтягнення в медичний фонд і тому подібне.

Водночас Б. Клінтон не виконує своєї головної передвиборчої обіцянки — боротися з дефіцитом федерального бюджету.

Затверджено нові ціни на коштовні метали

Київ (УНІАР). — Тут 4-го травня розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено нові ціни на дорогі метали, які скуповуються у населення. За один грам золота найнижчої проби платять 8,785 карбованців, а найвищої — 25,215 карбованців. Вартість срібла від 195 до 499 карб., залежно від проби. Ціна на коштовні камені, порівняно з цінами в 1991 році, збільшилася у 78 разів.

Відбудеться конференція на тему „Українка і демократія"

Львів. — Союз Українок України у співпраці зі Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій приготовляє конференцію „Українка і демократія". Конференція відбудеться в Києві в днях 7—11-го липня ц. р. Союз Українок запрошує членок складових організацій СФУЖО взяти участь у конференції. СФУЖО заохочує до участи. Програму з'їзду і „запрошення", якщо комусь потрібно для візи, можна дістати телефонуючи на число (416) 536-6679.

Голвні теми, які будуть заторкнені на конференції: українська жінка у післякомуністичному суспільстві; родина, материнство, здоров'я; проблеми виховання; освіта, професія, жінка і праця; культура, жінка і творчість; жінка, право і політика.

В підсумках конференції — огляд основних тем з порівняльною аналізою українки в Україні та діяспорі. Бажаючі можуть зголошувати доповіді.

Інформації: канцелярія СФУЖО, або Централі складових організацій.

Пікетували амбасаду Ізраїля

Київ (УНІАР). — Тут 6—7-го травня біля будинку амбасади Ізраїля відбулося пікетування, організоване Комітетом Захисту Івана Дем'янюка. Понад 50 осіб з різних областей України прийшли сюди, щоб висловити протест проти утримання невинної людини у в'язниці Ізраїля. Представникові Ізраїля в Україні пікетувальники намагалися вручити листа з вимогою звільнити І. Дем'янюка, однак працівники амбасади відмовилися прийняти делегацію пікетувальників.

Деякі гасла були відверто антисемітськими. Учасники пікетування обурювалися некоректним та недипломатичним поводженням працівників амбасади Ізраїля.

В другій половині дня 7-го травня пікетувальники вирушили до Верховної Ради України і вручили звернення до керівництва України з вимогою захистити І. Дем'янюка і надати йому українське громадянство. Народні депутати Ірина Калинець, Ярослав Кендзьор , Михайло Косів прийняли звернення й пообіцяли передати його керівникам.

Представники органів правопорядку, під'їхавши до пікетувальників, вручили голові Комітету Захисту І. Дем'янюка Володимирові Кательницькому повістку з викликом до слідчого Печерського району Києва 10-го травня.

„Працювати з львівськими музикантами — велика насолода"

Джерзі Сиґі, Н. Дж. (Г. Колесса). — Виступи дириґента і скрипаля Адріяна Бриттана у Львові стали ще одним доказом поширення культурних взаємозв'язків України із Заходом. Мистець прибув туди на запрошення адміністрації Львівської філгармонії для проведення концерту з філгармонічною оркестрою восени минулого року. Вже у Львові дириґент отримав запрошення двічі виступити під час Міжнародного фестивалю імені Соломії Крушельницької у Львівському Оперному Театрі.

А. Бриттан.

Г. К.: — Їдучи в Україну вперше і не знаючи ні професійного рівня оркестри, ні смаків львівської публіки, чим Ви керувалися у виборі програми?

А. Б.: — Перш за все, програма повинна була бути цікавою і різноманітною; з другої ж сторони, її завданням було різносторонньо показати майстерність оркестри. Тому я вибрав для виконання увертюру до опери „Весілля Фіґаро" Моцарта та його Концерт ч. 3 для скрипки з оркестрою, який сам і виконав, „Вестсайдську історію" Бернстайна, яка у Львові виконувалася вперше та „Шотландську" симфонію Мендельсона. Така програма представляла різні стилі: Бернстайн — популярна музика з елементами джазу, Мендельсон — один з найкращих романтиків, Моцарт — більш кристалізоване звучання, його музика вимагає особливо елеґантного підходу.

Моцартові я приділив особливу увагу.

Г. К.: — Чому саме Моцартові?

А. Б.: — Мені було відомо, що ця оркестра призвичаєна виконувати в основному монументальні твори таких композиторів як Чайковський, Брамс, Двожак, Прокоф'єв, і не приділяла уваги таким основним та самозрозумілим речам, як ансамблеве відчуття, відповідальність кожного оркестранта за себе — адже в таких ґрандіозних творах можна скрити багато технічних проблем. Що стосується оперного театру, то я довідався, що за останні роки Моцартові приділяли незаслужено мало уваги. Моцарт вимагає випрацюваности в найменших деталях.

Г. К.: — Чи відчувалося особливе зацікавлення музикантів співпрацювати з представником іншої школи?

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ Д-Р О. ХОМЧУК

Ню Йорк. — Наукова Рада УККА і Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій Ню Йорку — Відділ УККА влаштовують доповідь д-р Оксани Хомчук, професора історії та члена Академії Наук України, на тему „Україна завтра з огляду на тенденції українсько-російських взаємин". Доповідь відбудеться у середу, 19-го травня, о год. 6:30 вечора в залі Дому ОУВФ, 136 Друга авеню.

У СВІТІ

ПРОТИ УЧАСТИ військ НАТО в боснійському конфлікті висловився начальник генерального штабу італійських збройних сил Ґоффредо Каніно. В інтерв'ю для національного радіо він сказав, що за цю участь треба буде заплатити життям півмільйона вояків. Ґ. Каніно підкреслив, що йдеться про цілком інший конфлікт, ніж той, що стався у Перській затоці. Боснійська проблема полягає в тому, що тут точиться громадянська війна, де нема чіткої лінії фронту і бої відбуваються водночас у різних місцях.

В ПОНЕДІЛОК, 10-ГО ТРАВНЯ, грецький прем'єр-міністер Константін Міцотакіс заявив, що його уряд виступає проти будь-якої форми збройного втручання у боснійський конфлікт і закликав усі балканські країни взяти приклад з Греції. На думку К. Міцотакіса, після того, як сербський президент Слободан Мілошевіч пообіцяв, що Сербія перестане допомагати боснійським сербам, значно збільшилася ймовірність того, що мирний плян Венса-Овена буде прийнято.

ПРЕДСТАВНИКИ РАДИКАЛЬНИХ правих партій у мадярському парляменті унеможливили ратифікацію підписаного ще в грудні 1991 року мадярсько-українського договору про добросусідство і співробітництво. Ним сторони ствердили, що „поважають територіяльну цілість одна одної, не мають і не матимуть у майбутньому жодних територіяльних претенсій одна до одної" Тим часом мадярські шовіністи з правлячої коаліції, зокрема І. Чурка і Ж. Затені, які хотіли б повернути до Мадярщини українське Закарпаття, заявили, що договір суперечить гельсінкському Заключному актові, бо цей акт припускає можливість зміни існуючих в Европі кордонів. Погляди деяких мадярських парляментаристів щодо кордонів викликають занепокоєння і в інших сусідніх країнах, особливо у Румунії. З тих єних причин мадярські радикали не дозволили ратифікувати мадярсько-румунський договір.

„ПОДІЇ 1-ГО ТРАВНЯ у Москві стоять в одному ряді злочинних дій комуністичного режиму. КПСС, яка не дістала ні правної, ні моральної оцінки, продовжує залишати свій кривавий слід. Ми стоїмо перед реальною загрозою головного права людини — права на життя", — таку заяву прийняв Петербурзький правозахисний центр. Центр об'єднує представників різних демократичних організацій, які виступили з вимогою негайно розпустити Верховну раду Російської Федерації, повернення під варту членів ҐКЧП і негайного початку процесу проти КПСС у міжнародному суді в Газі.

ПЕРШИЙ СЕКРЕТАР ЦК литовської Комуністичної партії Бурокявічюс заявив, що рішення розпочати збройний напад на телевізійний центр у Вільнюсі в січні 1991 році приймав особисто колишній президент СССР Міхаїл Горбачов, відтак криваву акцію безпосередньо очолили литовські і московські кеґебівські генерали.

В АМЕРИЦІ

ДОРАДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона в справі охорони здоров'я, плянуючи нові зміни, пропонують включити програму Медікер у загальний оновлений плян охорони здоров'я. Одначе для заспокоєння старших громадян постійно наголошується, що в цьому не буде будь-яких драстичних змін для тих, які користуються Медікер. Не зважаючи на ризико, — бо старші громадяни могли б зчинити голосний протест, а це пошкодило б загальному переоновленні системи охорони здоров'я , вони твердять, що залишити Медікер поза загальною програмою було б надто дорогим потяганням. Медікер фінансує охорону здоров'я для 32 міл. старших громадян і 3.6 міл. калік, що коштувало минулого року понад 140 біл. дол.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона вирішив дати можливість звільненим з праці в 1981 році страйкуючим контролерам повітряного руху зголоситися знову на працю. Згаданим контролерам повертатися на працю після страйку не дозволив тодішній президент Роналд Реґен. Урядові речники заявили, що поновлення їх на працю почнеться після того, як Уряд вирішить скільки контролерів потрібно, які критерії вживати для поновлення їх на працю та який перевишкіл вони потребуватимуть. Над цим пляном працюють спільно Департаменти праці і транспортації та Бюро завідування персоналом. Плян хочуть передати Президентові ще цього тижня, одначе нікому не відомо коли цей плян увійде в дію.

СПРАВА ЗНЕСЕННЯ заборони служити у рядах американських збройних сил гомосексуалістам і лесбіянкам знову починає появлятися на сторінках щоденної преси, а це тому, що президент Билл Клінтон обіцяв зробити в цій справі рішення після 15-го липня. З приводу недалекого реченця, сенатори Джан Воррнер і Сем Нанн вирішили особисто послухати в цій справі думок військовиків і тому поїхали на одну з найбільших баз морської фльоти у Норфок, Ва., і як самі заявили були дещо здивовані поглядами молодих моряків стосовно цієї справи. Крім того багато моряків підтримують знесення тієї заборони, але вони все таки є меншістю, а проти знесення заявилися навіть моряки-гомосексуалісти, які уважають це нічим іншим як підтриманою Урядом дискримінацією.

У ПОНЕДІЛОК, 10-ГО ТРАВНЯ, Уряд президента Билла Клінтона, через непевність підтримки американського народу та з уваги на пекучі економічні проблеми в країні, як і опозицію своїх европейських союзників заявив, що свої пропозиції ужиття конкретніших і військових заходів у полагодженні югославського конфлікту відтягає до неозначеного часу. Офіційні чинники твердять, що це тільки тимчасове відсунення і знову ж через нерішучість европейських союзників. Справу військового втручання буде тепер узалежнено від рефериндуму боснійських сербів, що має відбутися наступної суботи і неділі, за чи проти пропонованого Організацією Об'єднаних Націй пляну замирення. На цьому настоювала Росія та інші европейські союзники.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН, і його дорадники, відчуваючи непередбачені перешкоди у плянах пропонованого ними бюджету, вирішили зі своїми пропозиціями вдатися до народу. Стратегія здійснення цього пляну проводиться у формі своєрідньої передвиборчої кампанії, де кандидат Клінтон мав прямий контакт з народом і міг його переконати. У першій зупинці в Клівленді минулого понеділка, він у своїх виступах гостро критикував лобістів і „проповідників песимізму", як тих, що є на перешкоді ним пропонованих змін. У Вашінгтоні, твердив Президент, „є приблизно 80,000 і якщо американський народ не висловить своїх думок голосно і чітко, то нам прийдеться дуже важко втримати в цілості нашу бюджетово-економічну програму".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зустріч міністрів оборони у Ризі

У столиці Латвії Ризі зустрілися у днях 2-го і 3-го травня ц. р. міністри оборони (військових справ) 12-ти країн, які відзискали свою державну незалежність, втрачену у совєтській імперіялістичній аґресії. Це були: Білорусь, Болгарія, Чехія, Естонія, Латвія, Молдавія, Польща, Румунія, Литва, Словакія, Угорщина й Україна. Україну репрезентував генерал-полковник Костянтин Морозов. У „Свободі" з дати 7-го травня ц. р. була про це коротка новинка, в якій сказано, що члени тієї зустрічі „обговорювали спільні проблеми і перспективи на майбутнє, розглянули питання розбудови національних збройних сил країн Центральної Европи з НАТО та іншими військовими европейськими організаціями". Ясно, щодо прилюдного відома не подається подробиць наради міністрів військових справ, дармащо всі названі вгорі країни миролюбні, ні одна з них не має претенсій до чужих територій і на такій зустрічі не було ніякої „змови". Її сутнє значення не так мілітарне, як політичне: це була маніфестація приязні всіх тих країн і народів, які зазнали на собі панування комунізму, панування СССР, насправді червоної Росії.

Не всі вони були однаковий час жертвами російсько-комуністичної аґресії і не всі мають тепер однакову внутрішню проблематику. Найдовше терпіла Україна, бо насправді від злощасного Переяславського договору у 1654 року і від трагічної для України битви під Полтавою 1709 року. Хоча Польща, яка після її розподілу у 1772 році, частинно підпала під панування Росії і була перехрещена на „Привіслянскій Край" (як Україна на „Малоросію") проте русифікаційна політика супроти неї — як і супроти Мадярщини — була дуже поверховна і невдячна. Воно стосується також Чехо-Словаччини і Румунії. Українці, білоруси і болгари по нинішній день переходять процес відрусифіковування мови і правопису. Болгари як і чехи, були русофілами — у столиці Болгарії Софії стоїть пам'ятник царя Олександра „визвольника" (з турецької неволі), а під час Першої світової війни чеські полки в рамах австроугорської армії з музикою переходили на бойових фронтах до Росії. Усі вони згодом вилікувалися зі своєї любови до „русабрата" і нині всі вони, всі країни, репрезентовані на тій зустрічі у Ризі, становлять спільний фронт. Польща, Мадярщина, Румунія, Чехія, Словаччина, Болгарія і Східня Німеччина — ця остання тепер з'єднана з Федеративною Німецькою Республікою — це були сателітні країни, які разом з Росією та під її політичним військовим проводом становили так званий Варшавський пакт, противага до західнього Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО). Коли з упадком комунізму у Москві та з усамостійненням цих країн розлетівся, перестав існувати Варшавський пакт — автоматично припинилася холодна війна і зайвим було прославлювання Америкою Міхаїла Ґорбачова, як миротворця, бо процес державного самовизначення поярмлених народів ішов без і проти його волі. Але він не наслідував Хрущова, який танками здавив повстання на Мадярщині, ані Брежнєва, який військовою окупацією Чехо-Словаччини зліквідував ліберальні реформи Александра Дубчека ані не противився усамостійненню названих країн і за те дістав нагороду Нобеля.

Зустріч у Ризі 12-ти міністрів оборони була для України маніфестацією приязні всіх отих різнонаціональних держав. Польща була першою, яка визнала самостійність України. Колишній історичний ворог України радикально змінив свою політичну орієнтацію від 1980 року, відколи постала польська визвольна організація „Солідарність". Всім отим державам, балтійським, кавказьким, середньоевропейським залежить на тому, щоб існувала державна Україна. Залежить на цьому і Німеччині і всій Західній Европі. Якщо американський політичний світ ще не усвідомлює цього, то це дуже сумно. Але усвідомить, коли тільки в Україні настане кращий внутрішній лад.

ОФІЦІЙНІ ВІДВІДИНИ до ЗСА короля Йорданії Гуссейна, які мали відбутися у найблищих днях, перенесено, а може і зовсім не відбудуться з уваги на погіршені стосунки останніми часами між ЗСА та Йорданією. Цю віску подала радіостанція Савт аль-араб.

Михайло Шпонтак

ПРИЯТЕЛЯ ПІЗНАЄШ У БІДІ

Недавно появилися в американській пресі більш чи менш об'єктивні статті в зв'язку з натиском на Україну в справі нуклеарного роззброєння. З-поміж тих статтей два прихильні Україні голоси заслуговують, щоб їхній зміст, хоч би в скороченні, передати українському читачеві.

Пет Б'юкенен, керівник зв'язків Білого Дому в уряді президента Роналда Реґена, синдикований журналіст преси й телебачення у статті у „Ню Йорк Повст" з 4-го квітня на тему нуклеарного роззброєння боронить становище України. Треба розуміти, пише автор, затримку українців в ратифікації щодо передачі чи знищення ядерної зброї, розміщеної в Україні. Важко передбачити, хто за рік часу володітиме в Росії. Московські мілітаристи відкрито дискутують про реставрацію старої імперії, бундючно заявляючи, щоб Захід не турбувався відкриттям амбасад в Києві, бо за рік-два, вони стануть консулятами. Україна пережила, продовжує Пет Б'юкенен, страшні лихоліття під окупацією російських царів та комісарів протягом століть. Навіть сьогодні росіяни створили фермент антиукраїнського сепаратистського руху на Криму. Понад 8 мільйонів українців загинули в наслідок сталінського голоду в 1932-33 роках, знаного як „Забутий голокост".

Українці питають, пише автор, якщо Англія та Франція потребують нуклеарної зброї як ґарантії безпеки перед можливим нападом Москви, „толі як з нами?". Хто може запевнити український народ в „добру волю" Росії в справі оборони відновленої незалежної української держави, замість оборонних власних сил для знеохочення можливого нападу. В заміну за їхню ядерну зброю, українці шукають від ядерних держав дійсних ґарантій державної безпеки і територіяльної ненарушености українських державних кордонів України. Коли президент Айзенгавер не міг простягнути оборонної парасолі НАТО на Будапешт в 1956 році, чи може президент Клінтон боронити Харків на випадок інвазії України з північного сходу. „Чи хтось повірить, що ми (ЗСА) підемо війною проти напасника?". Яка більш ймовірна оборонна сила проти можливого реваншу Росії, неясні ґарантії Билла Клінтона — чи власні оборонні ядерні збройні сили?

Генрі Кісінджер, міністер зовнішніх справ в кабінеті президента Р. Никсона в статті п. з. „Нова Европа знайшлася поміж двома потугами", „Ню Йорк Повст" з 27-го квітня піддає глибокій аналізі ситуацію в Европі, в якій дві потужні держави, об'єднана Німеччина і потенційно відбудована історична Росія простягли свою тінь на просторі Центральної Европи. Два потужні континентальні ґіґанти, пише автор, за якими минулє нападів і займанщини сусідніх країн, поновлює історичний страх сусідніх народів. У геополітичній порожнечі Центральної Европи почуття небезпеки є оправдане. Справа ядерного роззброєння в Україні ілюструє дилему для країн Центральної Европи. Америка трактує справу в контексті політики ґльобального нерозповсюдження ядерної зброї; для України, це істотний важіль для осягнення безпеки в реґіоні, де одна Росія утверджує свою геґемонію.

Україна не думає, продовжує автор, стати членом нуклеарного клюбу, але вона так само не є серйозно зацікавлена в теорії нуклеарного нерозповсюдження. Будучи поневоленою Москвою протягом 300 років, Україні йдеться не так про нуклеарну зброю, як про небезпеку для відновленої української держави. Ядерна зброя, виглядає, служить Україні як важіль, яким можна заохотити Америку виявити більше зацікавлення у справі оборони відзисканої волі. Рішення не прийняти голову Уряду України у Вашінґтоні, це ніякий спосіб вийти з сліпого кута. Така настанова Вашінґтону в очах українців підносить вартість ядерної зброї, хоч це може стати рецептою майбутньої російської інвазії під покришкою ядерного нерозповсюдження. У такій ситуації НАТО мусить знайти дорогу зменшення небезпеки ніж агресивною Росією та об'єднаною Німеччиною. Держави НАТО можуть причинитись через політичні структури, „Европейська Спільнота" з включенням колишніх східньоевропейських сателітів, а в „Европейській Спільноті (Конференції) Безпеки" можуть знайти політичну ролю і відновлені незалежні держави, республіки колишнього Совєтського Союзу як і сама Росія.

Згадані вище два тверезі голоси відомих американських, приязних Україні політичних діячів — це чергова пригадка історичної загрози від „старшого брата" відновленій незалежній українській державі при пасивній, а то й неприязній поставі Заходу. В такій ситуації консолідація усіх демократичних конструктивних сил, творення оборонних антиімперських союзів із загроженими сусідніми державами, — українсько-грузинська угода може послужити прикладом — є імперативом дня, бо можна сумніватись чи імперська небезпека проминне самохіть. Координація антиімперських союзів при тісній співпраці з Европейською спільнотою може стати фактором стабільности, миру й справедливости в Центральній Европі. Приклад трагічних подій у Боснії переконує усіх, що дипломатичні переговори без можливости підтримки — безуспішні; сторона, яка розраховувала на „добру волю" напасника, пошилася в дурні, а заатакована країна лишається жертвою. Аж дійсна можливість відплатної каральної акції Вашінґтону з союзниками опритомнює сербських напасників.

З приводу „російської" теми

Почуття обов'язку перед читачами змушує нас повернутися до дražливого питання, порушеного паризькою авторкою Зіркою Вітошинською в „Літературній Україні" з 25-го березня ц. р. під назвою „Почали з 'відомої' теми...". Ця публікація (коротко зреферована у „Свободі" з 6-го квітня ц. р. (звелася до критичного зауваження: новозаснований Університет „Києво-Могилянська Академія", започатковуючи своє міжнародне співробітництво, вчинив би більш правильно, якби вдався до чисто української теми. Якщо згадати докладніше, З. Вітошинська вважала невиправданим, що Університет КМА на паризький кольоквіюм 26-го —28-го квітня ц. р. запропонував тему, пов'язану з творчістю відомого російського письменника Федора Достоєвського.

У відповідь на це в „Літературній Україні" (з 22-го квітня ц. р.) зі статтею „З чого ми почали і з чим хотіли би покінчити" виступив ректор Університету КМА проф. Вячеслав Брюховецький.

Передусім він з'ясував, що згаданий З. Вітошинською кольоквіюм „зовсім не є початком діяльности української установи на французькому науковому терені" — до того часу з участю Університету КМА у Франції відбулися міжнародні наукові конференції „Нова Европа: Схід — Захід" і „Словник тем, що не піддаються перекладові". Подруге, проф. В. Брюховецький стверджує, що тема кольоквіюму, котра викликала нарікання З. Вітошинської та багатьох інших осіб, — „не роман Достоєвського, а проблема, поставлена письменником. Конкретніше — проблеми,'свобода й духовне рабство', 'ціль і засоби', такі гостро актуальні сьогодні в усьому світі, а особливо в країнах колишніх тоталітарних режимів. Підкреслимо ще раз: тема кольоквіюму не належить ані до русистики, ані до україністики — вона належить до світової філософської культури", — наголосив проф. В. Брюховецький.

Щодо того, що не всі представники закордонної української наукової громадськости згодилися з вибором нібито „російської" теми, то проф. В. Брюховецький висловлює такі думки: „На закиди деяких представників української діяспори у Франції, зміст яких дублював написане п. Вітошинською, я запропонував: то зорганізуйте кольоквіюм такого ж рівня. З таким же представництвом відомих у світі вчених. Але у відповідь переважно чув: треба, щоб Україна нам допомагала фінансово, бо де ж ми візьмемо гроші, та й французи не захочуть з нами співробітничати. Що ж, коментарі тут зайві..."

І далі: „Біда й не тільки в позиції деяких 'українців за професією', котрі сьогодні втратили реальний ґрунт для боротьби, бо прийшов час позитивної діяльности. Біда і в тому, що й ми тут, на Україні, ніяк не можемо зборoти подібний синдром. Я з подивом читав у посланні до мене, спровокованим заміткою п. Вітошинської, від Хмельницького міського товариства 'Просвіта': 'Просимо Вас негайно втрутитися у цю справу, щоб з нас люди в світі не сміялися і щоб не падав авторитет, і так ще не завойований, нашої Академії. „Або від членів товариства 'Просвіта' з м. Рівного: 'Вибір російської теми говорить про те, що нас у світі й надалі будуть вважати окраїною і придатком Російської імперії'.

Проф. В. Брюховецький стоїть на тій точці зору, що слід позбутися „звички безапеляційно вимагати, не розуміючи ні суті справи, та й просто не будучи компетентним в якійсь галузі..."

Н. Н

В. Звіглянич

СТАН З БЕЗРОБІТТЯМ НА УКРАЇНІ

Рівень безробіття є одним з найважливіших макроекономічних покажчиків, за яким судять про „здоров'я" тієї чи іншої економіки. Виходячи з динаміки безробіття, можливо прослідкувати загальні тенденції економічного розвитку (або занепаду), а також можливі джерела соціяльного вибуху. Минулого року як Росія, так і Україна продемонстрували драматичне збільшення рівня безробіття — феномену, досі невідомого совєтській ментальности, — число якого суттєво збільшиться, коли приховане структурне безробіття вийде на поверхню.

За даними Міністерства Статистика України, лише 70,5 тисяч робітників були офіційно зареєстровані як безробітні на кінець 1992 року, що виходячи з числа наявної робочої сили 25 млн. чоловік, означає 0,3 відс. рівень безробіття. Хоча таке число є надзвичайно малоймовірним, корисно прослідкувати динаміку офіційного безробіття протягом 1992 року. За даними, на 1-ше січня 1992 року нараховувалося безробітних 6,8 тисяч чоловік, а до кінця 1992 року, це число сягнуло 70,5 тисяч, тобто збільшилося протягом року у 10,4 рази. Цікаво простежити структуру безробіття в рамках цих покажчиків. На 1-ше квітня 1992 року приблизно 20 відс. були безробітними внаслідок звільнення і 46 відс. пішли з праці добровільно. Але на кінець 1992 року ці покажчики зазнають драматичної зміни: на 1-ше січня 1993 року приблизно 50 відс. (або 34,8 тис. чоловік) були звільнені з праці, і тільки 25 відс. (або 17,8 тис.) пішли з праці добровільно. Радикальна зміна цих пропорцій означає, що на Україні збільшилося число банкрутств і стало важче знайти нову працю, тому люди сидять на місці і лише у крайньому випадку міняють працю за власним бажанням. Горезвісна плинність робочої сили, з якою безуспішно боролася офіційна совєтська наука та практика, нині практично зупинилася, але водночас зменшилася суспільна мобільність робочої сили, що відноситься до дестабілізуючих чинників економічного розвитку.

Більш правдивий покажчик рівня безробіття на Україні можна отримати, якщо ми звернемося до числа людей, які звернулися до бюра з безробіття у пошуках праці. За офіційними даними, хоча загальна кількість людей, що звернулася до бюра з безробіття протягом 1992 року, зросла лише на 5 відс. (з 531,5 до 558,2 тис.), деякі корисні спостереження випливають з цієї цифри. Наприклад, якщо ми припустимо знову, що загальна кількість робочої сили становила сталу величину (у 25 млн. чол. протягом 1991 та 1992 років), ми отримаємо рівень безробіття приблизно 2,2 відс. кожного з цих років, що виглядає значно реалістичніше, ніж офіційний покажчик 0,3 відс., наведений вище. Більш того, порівнюючи кількість, хто був звільнений з праці на початку і в кінці 1992 року (57,5 і 191,1 тис.), ми констатуємо ріст на 232 відс. У той же час на 13 відс. зменшилося число тих, хто шукає працю внаслідок увільнення за власним бажанням із 267.4 до 231.4 тис.). Отже, структура безробіття на Україні зазнала значних змін і очікується, що ця тенденція буде продовжена у майбутньому, особливо з унаочненням замаскованого структурного безробіття.

Особливого збільшення рівня безробіття на Україні очікувалося після здійснення програми віцепрем'єра Пинзеника з примусової „корпоратизації" державних підприємств (а на Україні досі 94—96 відс. підприємств перебувають у державній власности) з одночасним припиненням державних дотацій збитковим підприємствам. Тому замість встановлених 2—3 відс. рівня безробіття ми б могли очікувати 10—15 відс., що видається правдивим. Названа цифра виникла в наслідок того, що за неофіційними статистичними підрахунками, більш ніж 50 відс. підприємств на Україні (а це 60,000 суб'єктів господарювання) є збитковими, тобто їхня продукція або занадто дорога, або

(Закінчення на стор. 3)

Віра Крива

Україна

Не даймось більше у ярмо

Тяжке минуле за плечима...
Чого не знала Україна?
Страждання, голод, тюрми, муки
Чорнобиль..., а по нім розлуки,
Які тяжітимуть над нами
Ще довго мертвими стежками.

Не даймось більше у ярмо!
А те, що Господом дано:
Віками вимріяну волю
Скріпім для нашого народу.

З'єднаймось, простягнімо руки,
Бо час настав нам вільним бути.
І докажім, що ми сильні,
Що нація, що за одно ми всі.

Василь Ленцик

„З ЦІЛИМ СВІТОМ БРАТАЙМОСЯ, КАТАМ В РУКИ НЕ ДАЙМОСЯ!"

Оці слова на своїй світлині написав Микола Лисенко 90 років тому у Львові під час величавого концерту в його честь 7-го грудня 1903 року.

Лисенко приїхав був до Львова на запрошення Львівської Громади з нагоди 35-літньої його діяльности, як композитора, диригента хорів, дослідника народної творчости та кришталього характеру українця патріота-соборника. Лисенко підтримував близький контакт з такими діячами західніх областей України як: Іван Франко, Олександер Барвінський, Володимир Шухевич, о. Остап Нижанківський, Філярет Колесса та іншими. В листі до Олександра Барвінського він висловив свій погляд на соборність тими словами: „Я є тої думки, що нам, своїм людям, одної матері дітям, не варт, не годиться роз'єднуватися, але скуплятися як найбільше".

Тому не диво, що його приїзд до Галичини 90 років тому став великим всенародним соборним святом. На шляху подорожі композитора в Підволочиськах і Тернополі на станціях зустрічали його з квітами українські делеґації. У самому Львові від численно зібраного українського громадянства вітав дорогого гостя Анатоль Вахнянин. У Львівській Філгармонії відбулась 7-го грудня 1903 року урочиста академія на честь Лисенка. На цій академії зачитано 46 привітів від різних установ та окремих громадян.

Відомий вже тоді поет Богдан Лепкий вітав великого композитора спеціяльно віршем, що його він написав з цієї нагоди:

Це прийшов до нас в гостину,
Той, що пісню, як дитину, —
Викохав, навчив співати,
Щоб кріпились наші душі,
Щоб безмежною тугою,
Звуком радощів і болю,
Загрівала нас до бою —
За добро, красу і волю.

Визначний громадський діяч, педагог, журналіст, засновник і перший директор Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка (1903) Анатоль Вахнянин такими словами вітав Лисенка на академії: „Ти полюбив народну пісню, пригорнув її до теплих грудей, ти викохав її, виплекав, вилеліяв, прибрав у святочну одежу, випровадив між слов'янські посестри й посадив високо заквітчану, вимережану, пристроєну й сердешну, буйну та величню, якою вийшла вона з грудей цілого народу. В тім Твоя і Лише Твоя заслуга".

Того самого дня відбувся великий концерт, у якому взяло участь дві і пів тисячі людей. Багато мусіло відійти, бо вже не було стільки місць, тому концерт був повторений. Пригадую з оповідання старших священиків, що брали участь в тому концерті, а які приїздили з далеко віддалених місцевостей, щоб віддати шану тому корифеєві нашої музичної культури. Між тими священиками був мій парох. о. декан Василь Пилипчук, відомий культурний і просвітянсько-економічний діяч, який з далеких Білоголов на Зборівщині приїхав на цей концерт і на пам'ятку привіз світлину Лисенка, яка зберігалась у нього вже на іншій парохії в Журавенщині.

На цей концерт в збірному хорі був запрошений, як соліст, бас о. Амвросій Рибак парох села Утіхович на Перемишлянщині (це дідо дописувача до „Свободи" д-ра Юрія Рибака), якого Лисенко назвав галицьким Шаляпіном. Після тріюмфального прийняття у Львові Лисенко поїхав до Чернівець. Подорозі зупинявся ще в Станиславові і Коломиї, де всюди його вітали з ентузіязмом. Такий самий величавий концерт відбувся у честь Лисенка також у Києві.

Про ці ювілеї згадує у своїх споминах „Про давнє минуле" проф. Дмитро Дорошенко. Він пише: „Після ґрандіозного, як на тодішні відносини, відсвяткування ювілею Лисенка у Львові й у Чернівцях в кінці 1903 року, а потім в Києві, петербурзька стара Громада запросила славного музику до Петербургу, щоб справити ювілей на очах столичної публіки при участи визначних артистичних сил".

„Лисенко приїхав, і в одній з найкращих концертових заль Петербургу відбувся концерт, в якому взяв участь сполучений хор імператорської опери, державної консерваторії й український студентський, так само й оркестри опери й консерваторії; співали найкращі артисти й артистки опери. 'Гвоздем' програми було виконання спільними силами хору й оркестри кантати Лисенка „Б'ють пороги'. Диригував цю річ сам великий наш музика. Цілий концерт був тріюмфом української національної музики — пише проф. Дорошенко у своїх споминах.

Попри свою композиторську продукцію Лисенко мав величезний вплив на молодь і громадянство своїм хором, з яким об'їздив важливіші міста та навіть села. І про це розповідав проф. Дорошенко студентам Духовної Семінарії в Гіршберґу в Німеччині в 1947 році, куди автор цих рядків запросив його з доповіддю. З питомим проф. Дорошенкові легким стилем він цікаво розповів про обставини на Східній Україні перед Першою світовою війною, а в тому, яку велику ролю відограв Микола Лисенко своїм хором у несенні національної свідомости серед українського суспільства.

Звичайно, коли приїздив Лисенко зі своїм хором, то важко було знайти відповідну залю, щоб примістити

(Закінчення на стор. 4)

Ювілей 47-го Відділу СУА в Рочестері

„Огню іскра великого повік не згасає", — писала Леся Українка. Та іскра дає нам наснагу до праці вже 40 років. У неділю, 21-го березня, наш Відділ СУА ім. Лесі Українки відзначив 40-літній ювілей святочним обідом у залі школи св. Йосафата.

Наше святкування розпочали внесенням прапора СУА і відспіванням гимну СУА. Голова Відділу Тетяна Шутер привітала Всечесніших Отців церков св. Йосафата і Богоявлення, Сестер Служебниць, голову Централі СУА Марію Савчак, делеґатів організацій, посестер союзянок з Баффало і Рочестеру, шановних гостей, що прийшли звеличати наше свято.

40 років, як сказала Т. Шутер, — це великий проміжок часу, виповнений працею для добра нашої організації і нашої Батьківщини України. 40-літній ювілей обходимо в колі нашої громади, одуховлені спільними переживаннями, загартовані труднощами, але завжди активні та повні віри і надії на майбутнє. Високі духовні вартості української жінки і її жертвенна любов до народу у цей важкий період історії, коли Україна скинула кайдани неволі і стала незалежною державою, українська жінка далі посвятить себе служінню нашому народові зі свідомістю, що сповняємо заповіт нашої патронки Лесі Українки, яка кличе нас:

Готуйте путь великій силі
Божій.
Шляхи рівняйте духові
Його.

Після цього голова передала ведення програми Ірині Михайлюк.

І. Михайлюк представила гостей головного стола і попросила пароха церков св. Йосафата о. шамб. Романа Ґолембу провести молитву. Після молитви попросила гостей до обіду, який приготовили наші невтомні господарські референтки.

Частина головного стола (зліва): М. Савчак, о. шамб. Р. Ґолемба, Сестра Берніта і Сестра Джулієта; (стоять, зліва): Х. Ковч, І. Руснак, Т. Шутер, Н. Баб'юк, А. Смеречинська, А. Капітан, М. Приймак і О. Тицька.

Ведуча програмою І. Михайлюк привітала представників 36-ох організацій, які прибули на наш ювілей, і прочитала назви організацій, які прислали привіти.

Опісля слідувало слово Ірини Руснак „Наш Відділ". У сконцентрованій формі вона дала огляд праці нашого Відділу, відчитала дві телеграми з привітами: від міського Відділу Союзу Українок Івано-Франківська та обласної Ради СУ Івано-Франківщини, з якими наш Відділ має зв'язок. Доповідачка підкреслила, що дві Конвенції СУА в 1984 і 1987 роках відзначили наш Відділ першим місцем з поміж відділів СУА. Це дало нам ще більшої наснаги до праці. І. Руснак зложила подяку українській рочестерській громаді за співпрацю та підтримку у нашій праці і попросила гостей та членок взяти „Одноднівку", в якій є докладний опис діяльности Відділу за 40 років.

З нагоди ювілею вручено Грамоти заслуги колишнім головам Відділу Анастасії Смеречинській, Марії Крамарчук, Анні Капітан, Іванні Мартинець, Ірині Руснак, Тетяні Шутер. За відсутню Марію Крамарчук Грамоту заслуги прийняла її дочка Марта Шміґель. Після цього викликано членок-основниць, яких голова Відділу привітала квітами.

Привіт голови Окружної Управи Північного Ню Йорку Марії Крамарчук відчитала секретарка Округи Зіна Джус.

Голова Об'єднання Українсько-Американських Організацій Рочестеру інж. Роман Куціль привітав Управу і членок 47-го Відділу зі 40-літнім ювілеєм, підкресливши, що „і все наше життя не було б тим самим без жіночого вкладу у національну скарбницю, — воно затратило б оці витончені якості, які зцілюють, зв'язують і будують".

І. Михайлюк попросила до слова голову СУА Марію Савчак. М. Савчак зложила признання нашому Відділові за невтомну і жертвенну працю для СУА, нашої громади і нашого народу і нагородила Відділ Почесною грамотою, яку вручила голові Відділу.

Офіційну частину програми закінчено молитвою подяки, яку провів о. Василь Годенчук — парох церкви Богоявлення.

Опісля приступлено до розвагової частини. Іванна Мартинець прочитала гумореску Марії Крамарчук „У 40-ліття 47-го Відділу". Наша талановита членка Ірина Семанюк прочитала віршовану гумореску, яку написала в честь 40-ліття Відділу. Обі точки викликали щирий сміх у присутніх. Членки молодшого, 120-го Відділу, які відомі своїми мистецькими виступами у Рочестері, сестри Ліда Джус-Невмержицька і Зіна Джус на струнних інструментах та при співучасті бандуриста Миколи Невмержицького проспівали кілька пісень, якими зворушили присутніх, що нагородили виконавців тривалими оплесками.

Розіграно льотерію у трьох нагородах. Під час святкувань увага присутніх була звернена на головну стіну. Мистецькі референтки прикрасили її емблемою СУА і постаттю жінки-українки в народному строї зі смолоскипом у руках і розірваними кайданами, які символізують розірвані кайдани нашого народу. Влаштовано також виставку картин визначних наших мистців з колекцій членок Відділу, яку присутні оглядали зі зацікавленням.

Під кінець голова Відділу Т. Шутер подякувала всім гостям, що своєю присутністю звеличали наше свято, чоловікам членок, які всі ці роки були поміччю і підпорою у нашій праці, всім членкам, що вложили багато труду, щоб наше 40-ліття гідно відсвяткувати.

Відспіванням національного славня закінчено наше свято.

Ольга Ганушевська

СПІЛЬНО БУДУЄМО БОЖИЙ ХРАМ

Процес культурного та релігійного відродження в Україні охоплює щораз більше людей, хоч і на цьому відтинку нашим братам і сестрам доводиться переборювати ще всілякі перешкоди та труднощі. Однак не про труднощі буде тут мова. Всі ми свідомі, що вони існують й навіть знаємо, чому їх аж так багато. Бажанням автора цих рядків є представити дещо з наших позитивів, які свідчать про велику силу української духовности, що визначається любов'ю до ближнього свого брата по крові та глибоким переконанням, що взаємна допомога у цей скрутний для України час — це абсолютна конечність!

Як у західніх, так і в східніх областях України бачимо щирі спроби повністю відновити національно-релігійні традиції в народі. Конкретні заходи в цьому напрямі свідомих священиків і світських осіб принесли дотепер чималі осяги. Це ж є вельми благородне діло, бо йдеться про переставлення байдужої до релігії частини суспільства на спосіб думання і діяння згідно з християнськими принципами. Завдання складне, особливо коли взяти до уваги усі ті життєві „колоди", які кидав українському народові під ноги комуністично-безбожницький режим впродовж сімох десятків років. Проте по багатьох селах і містечках Великої України оживають церковні громади, засновують парафії, відбудовують знищені або ставлять нові храми Божі.

До таких громад треба причислити село Кирилівку Звенигородського району Черкаської области.

Кирилівка (або Шевченкове село) — це національно свідома громада, яка має зорганізовану парафію. Багато зусилля і праці вкладають громадяни села для того, щоб поліпшити стан їхнього культурного та релігійного життя. Провідником і невтомним у громаді є Сергій Ткаченко, якому належить особливе признання за все те, що дотепер осягнено. У праці над приєднанням вірних до незалежної (Автокефальної) Православної Церкви потрібно людям з'ясувати правду. Роблять це отці духовні з допомогою парафіян. Важливо, щоб усі знали, що Київська митрополія існувала надовго перед Московською патріярхією, а не навпаки! Патріярх по праву мав би мати свій осідок в Києві, бо тут Русь-Україна першою прийняла Христову віру, а щойно пізніше охрестилася Росія. Цей факт вказує на те, що ієрархічна зверхність Московського патріярха над Київським митрополитом була здійснена незаконним способом.

На основі історичних даних, занотованих в місцевій українській пресі, довідуємося, що від початку XIX століття в Шевченковому селі існувала трибанна церква св. Івана Богослова. В тій церкві хрестили Тарасового брата Йосипа, сестер Ярину та Марію. До тієї церкви ходив Шевченко на Богослужіння і тут теж хрестили дитину його брата Йосипа. Церкву зруйнувала комуністична влада в 1930 році. Тепер на цьому місці стоїть їдальня місцевого технікуму.

Від деякого часу ця відроджена громада вірних УАП Церкви робить заходи, щоб збудувати нову церкву. Щасливим збігом обставин, ці заходи знайшли відгук по цей бік океану — в парафії УАПЦ св. Тройці у Норт Роялтон коло Клівленду. Голова парафіяльної ради Олег Палащенко під час подорожі в Україну минулого року мав нагоду побувати в Шевченковому селі й говорити про ці справи з представниками громади. Повернувшись до Америки, О. Палащенко представив парафіянам церкви св. Тройці усі факти та свої власні спостереження про ситуацію в Кирилівці. Згодом парафіяльна рада і настоятель о. Юрій Сівко постановили приспішити процес будови храму в Шевченковому селі, знаючи, що здійснення такого пляну в теперішній економічній ситуації в Україні було б для самих парафіян Кирилівки надто важким. Парафія УАПЦ св. Тройці в Норт Роялтоні, Ог., простягла своїм братам і сестрам в Україні помічну руку й перебрала на себе усі кошти будови церкви.

Проєкт нового храму в Шевченковому селі.

Виготовленням проєкту та виконанням плянів будови зайнялася українська архітектурна фірма в Ричфілді, Огайо, власником якої є інженер Зорян Городиський — відомий український архітект, а його фірма спеціялізується переважно на церковній архітектурі. До речі, авдиторія та церква св. Тройці будувалися за проєктом інж. Городиського. Недавно закінчено будову українського католицького собору Входу в Храм Пресв. Богородиці в Норт Порті, Фльорида, також за його проєктом. Величаве посвячення цього прегарного Божого храму відбулося в кінці січня ц.р.

Фірма інж. Городиського перебуває у постійному контакті з парафією св. Тройці й зі Шевченковим селом відносно окремих аспектів будови. Макет (модель) церкви повіз в Україну заступник голови парафіяльної ради Анатолій Рожнятовський.

На радість нас усіх, а зокрема парафіян Шевченкового села, здійсняться їхня велика мрія! Бо за допомогою добрих людей з діяспори постане невдовзі Божий храм св. Івана Богослова в родинному селі Великого Кобзаря.

Наслідуймо цей приклад і надалі. Допоможім нашим землякам в Україні як тільки це можливо. Робім це одинцем або громадою і завжди пам'ятаймо слова самого Ісуса Христа, якими Він повчав своїх учнів: „... Любіться між собою і по цьому люди будуть знати, що ви мої учні!"

О. Гасць

Стан...

(Закінчення зі стор. 2)

низької (навіть для зголоднілих покупців) якости, або і те і друге. Не говорячи вже про те, що у загальній більшості ця продукція нездатна конкурувати на міжнародному ринку. Тому за офіційними даними рівень безробіття за такої умови зріс би з 500,000—750,000 до 2,5—3,75 млн. За неофіційними (реальними) даними число безробітних сягнуло б приблизно 50 відс. від 25 млн. робочої сили, тобто 10—12,5 млн. чол., що для України було б надзвичайно небезпечним як, звісно, і для будь-якої країни). Тому Уряд, особливо після відставки Пинзеника з посади міністра економіки, буде штучно гальмувати швидкість приватизації, яка неминуче поєднана з банкрутствами та масовими „льокавтами", та продовжувати політику „державних" замовлень з державним же постачанням тощо. Інфляція буде зростати, але суспільний статус-кво буде збережений. Тому загальновідоме положення про відносно соціяльну стабільність на Україні, очевидно, треба сприймати „з крихтою солі" і враховувати, що ця стабільність є наслідком вкрай повільної ходи ринкових реформ на Україні. Дилема „соціяльна стабільність — реальні реформи" буде визначати економічну політику України у найближчій перспективі.

РАДА РЕВОЛЮЦІЙНОГО Іраку запровадила великі грошові кари і навіть тюремне ув'язнення щодо тих фармерів країни, котрі в цьому році не зберуть урожаю за час, визначений міністерством сільського господарства Іраку. Мета цього кроку — ґарантувати надходження всього зібраного зерна в державні засіки й унеможливити його продаж через приватні фірми. Разом з тим іракський уряд виділив 20 міл. динарів винагороди для тих фармерів, котрі без затримки здадуть свій врожай державі.

В ПЕРШУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
дня 23-го травня 1992 р.
нашого найдорожчого і ніколи незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, ДІДА І БРАТА

бл. п.

ГНАТА БАЛАЗЮКА

ЗАУПОКІЙНІ БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ

будуть відслужені в церквах:

Пречистої Діви Марії в Люрді, Франція;
св. Параскевії у Вигоді, Україна;
св. свщ. Йосафата у Бетлегемі, Па.;
св. Духа в Істоні, Па.

Про молитви за спокій душі покійного в цей день просять:

дружина — ДАРІЯ з родиною

В пам'ять покійного складаю:

100 дол. на церкву у Гошеві - Ясна Гора
100 дол. на духовну семінарію у Львові

ПОДЯКА

З волі Всевишнього дня 2-го лютого 1993 р. у Ню Йорку відійшов на вічний спочинок

бл. п.

Степан Демчишин

Цею дорогою складаємо щиру подяку всім, які взяли участь у похоронних відправах, замовили Богослужби та віддали останню прислугу покійному. Дякуємо всім за вислови співчуття та зложення датків на шляхетні цілі в пам'ять покійного.

Дуже дякуємо Всечеснішому о. Левові Ґолдейді за похоронні відправи і відпровадження покійного на місце вічного спочинку.

Наша щира подяка за вінки від Управи осередку СУМ ім. ген. хор. Т. Чупринки та дирекції Школи Українознавства осередку СУМ в Ню Йорку, якої покійний був довголітнім учителем та директором.

Дякуємо за теплі, щирі слова директорові Школи осередку СУМ мгр Павлині Андрієнко-Данчук, Миколі Кузикові, Іванові Кобесі та Богданові Качорові, котрий при кінці свого слова заініціював Фонд в пам'ять покійного Степана Демчишина на Бережанську гімназію, якої покійний був учнем.

На ФОНД БЕРЕЖАНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ зложили:

по 10.00 дол. — Корнель Василик, Михайло Когут, Марія Пятка, Теофіль Дякун;
по 20.00 дол. — Іван Кобаса, Павлина Данчук і Марія Решітник, Микола Кузик, Оксана Ярема, Теодор Островський, Рудольф Мандзій, Надія Іванчук;
по 25.00 дол. — Володимир Олійник, Михайло Лупинець;
по 30.00 дол. — Григорій Лещук, Богдан Качор;
по 40.00 дол. — родина Лехіцьких, Міля і Мирослав Слободухи;
по 50.00 дол. — Михайло Юзенів, Пелагія і Тарас Приймак, Роман і Леся Романишини;
80.00 дол. — Пелагія, Богдан і Семен Левицькі;
по 100.00 дол. — Михайло і Михайлина Баран, Олександра Крумшин.

На журнал „ПАТРІЯРХАТ" — 80.00 дол. зложили Евдокія і Теодор Савків з родиною.

На ФОНД ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОСЕРЕДКУ СУМА в Ню Йорку — 50.00 дол. зложив Богдан Качор.

Сестра ПЕЛАГІЯ ЛЕВИЦЬКА з родиною

Дирекція Національного Музею у Львові

сумує з приводу, що українське мистецтво переживає величезну втрату.

Відійшов у вічність видатний, багатогранний український львівський мистець

СВЯТОСЛАВ ЮРІЙ ГОРДИНСЬКИЙ

почесний громадянин міста Львова.

Свою земну мандрівку закінчив 8-го травня 1993 року на 87-му році життя.

Родині покійного складаємо глибокі співчуття.

АНДРІЙ НОВАКІВСЬКИЙ, директор

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ

ділиться болючо-сумною вісткою з членами й українським громадянством, що 8-го травня 1993 р. на 87-му році життя відійшов у Божу вічність

бл. п.

Святослав Юрій Гординський

дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, поет і видатний літературний критик, маляр-іконописець і мистецтвознавець, автор багатьох праць — монографій, на літературно-мистецькі теми і визначний діяч української культури.

Дружині покійного Мирославі, дочкам: Ладі і Ларисі з родинами, сестрі Дарії Гординській-Каранович, братам Богданові і Володимирові та всій родині складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа НТШ

„З цілим світом..."

(Закінчення зі стор. 2)

М. Лисенко

слухачів. Тому часом треба було концерт влаштовувати під відкритим небом, а слухачі, які з'їздились із хуторів возами слухали з возів, мов зачаровані концерту хору, що ним диригував славний композитор і диригент в одній особі. Публика не могла налюбуватись такими піснями до слів Шевченка, як „Реве та стогне Дніпр широкий", та іншими, що їх до слів Шевченка компонував геніяльний Лисенко.

Можна сказати, що, як Шевченко своїми поезіями будив приспану душу подекуди змалоросійщеного суспільства, так Лисенко своїми композиціями до слів Шевченка скріплював національного духа серед українського народу. В самому Києві Лисенко виступав також, як керівник мішаного хору „Боян", в якому започаткував свою діяльність Олександер Кошиць, який здобув згодом славу, як диригент знаної Капелі.

Під безпосереднім впливом Лисенкової творчости розгорнули свою діяльність Кирило Стеценко, Олександер Кошиць, під його впливом записували й гармонізували народні пісні західніх областей України: Філярет Колесса, о. Остап Нижанківський, Денис Січинський та інші. Сучасні письменники і поети присвятили Лисенкові свої поезії в різний час життя композитора. Крім Богдана Лепкого, також присвятили йому поезії: Михайло Старицький, Леонід Глібов, Іван Гобілевич, Панас Мирний, Григорій Чупринка. Григорій Чупринка написав зворушливий вірш з нагоди смерти великого композитора, яка наступила несподівано 6-го листопада 1912 року.

Лежить співець, закривши очі,
І вільний дар його затих,
А десь бренять слова пророчі
В чудових звуках життєвих.
Могутній дар його величний
Давно народним духом став,
Як рідний епос віковічний
Що він у співах передав.

Похорон Лисенка став великою політичною маніфестацією. У церкві на заупокійній відправі співали три хори: О. Кошиця, М. Надеждинського та Я. Яциневича. На Байкове кладовище ішло вісім хорів, що склали понад тисячу співаків. Труну несли на руках, а на трьох возах везли понад сто вінків. Великий вінок зі синьо-жовтими стрічками несли дівчата. На могилі промовляли від східніх областей України — О. Русів та І. Стешенко, а від — західніх — проф. В. Шухевич і о. О. Нижанківський. Соборна Україна гідно вшанувала свого великого композитора. А його слова, що стали заголовком цієї згадки повинні і нам тепер бути дороговказом.

ВИСТУПАЮЧИ В ПОНЕДІЛОК, 10-го травня, у венеціянському Інституті міжнародної преси, генеральний секретар НАТО Манфред Вернер сказав, що НАТО не є проти участи у миротворчих операціях на території Боснії, однак не в ролі „хлопчика на побігеньках в Ораганізації Об'єднаних Націй". М. Вернер запевнив, що НАТО введе свої війська у колишню Югославію, як тільки ворогуючі сторони підпишуть мирну угоду, „однак це не означає, що НАТО буде сліпо виконувати вказівки ООН". Генеральний секретар НАТО сказав також, що він особисто підтримує Адміністрацію ЗСА, яка вважає, що в теперішній ситуації годі обійтися без летунського нападу на сербські військові об'єкти.

ВИДАТКИ АМЕРИКАНСЬКИХ корабельних компаній, які перевозять харчі для Росії, збільшаться у зв'язку з перевантаженням російських портів і нечесним обслуговуванням росіянами американських кораблів. Даючи свідчення перед спеціяльною комісією Конґресу ЗСА, яка займається перевіркою причин надмірних видатків у зв'язку з доставою харчів у Росію, керівник морської адміністрації Р. Бавман додав також, що американські кораблі занадто довго мусять чекати на розвантаження у портах Санкт Петербурґу, Новоросійська і Таллінy.

„Працювати..."

(Закінчення зі стор. 1)

А. Б.: — У великій мірі. Я це бачив на кожній пробі; в перервах до мене підходили, задавали безліч питань. Наприклад, скрипалі цікавилися, звідки я дістав інші, нетипові для них каденції. З проб оркестранти почерпнули багато нового — як я вже говорив, спеціяльну увагу приділялося ансамблевості гри. Я пропонував, щоб кожний відчув себе концертмайстром — навіть ті, хто сидить за останнім пультом. Слід сказати, що мене також запросили до консерваторії дати мастер-кляси з диригування.

Г. К.: — Що Ви могли б сказати про специфіку співпраці з оркестрою Львівської філгармонії в порівнянні з іншими оркестрами з Заходу?

А. Б.: — Перш за все, я швидко знайшов спільну мову з оркестрантами. В їх очах я бачив іскру до всього нового, в свою гру вони вкладали частину душі. Їх смаки — не консервативні, музиканти легко підхоплюють нові, модерні стилі і течії. Несподівано легко увійшовши в музику Бернстайна, вони насолоджувалися джазовими ритмами „Big band sound" 20-их років. Наступний раз просили привезти твір Ґершвіна.

Г. К.: — Чи під час праці з оркестрою у Вас виникали якісь проблеми?

А. Б.: — Оркестранти призвичаєні до іншого стилю проб, ніж той, який прийнятий у нас. В першу чергу я старався змінити їх відношення до своєї праці, до дисципліни. Виникали і технічні проблеми, зумовлені низькою якістю чи браком струн, сординок, навіть олівців для нотаток. Мідяні духовні інструменти — в дуже бідному стані, в чому, очевидно, оркестрантів звинувачувати не можна.

Г. К.: — Якими творами Ви диригували під час фестивалю Соломії Крушельницької у Львівському Оперному Театрі?

А. Б.: — Оперою Пуччіні „Мадам Баттерфляй", а на заключному концерті фестивалю — уривками з опер Пуччіні „Богема" та Бізе „Кармен".

На закінчення нагадаємо нашим читачам, що Адріян Бриттан — абсольвент Музичної школи Мангеттен в Ню Йорку, де студіював гру на скрипці та диригентуру. Працював у різних оркестрах як концертмайстер, в оперних театрах у Чикаґо, Ню Гейвені, диригував у Німеччині, в Італії. Концертує і як соліст-скрипаль. Кілька років тому поставив у Філядельфії та Ню Йорку оперу „Мадам Баттерфляй" по-українськи (переклад М. Рильського). Поширює в Америці українську музику — під його керівництвом уперше тут була виконана „Прикарпатська симфонія" С. Людкевича в Карнеґі Голл, уривки із симфонічної поеми „Кавказ", увертюра до „Тараса Бульби" Лисенка. 1-го і 4-го квітня ц. р. мистець у Ню Йорку диригував світовою прем'єрою опери „Сибол" чеського композитора Людмили Улеглої.

Щодо львівських концертів, читаємо у місцевій пресі схвальні відгуки львівських диригентів І. Юзюка, М. Колесси, І. Паїна, Ю. Луціва — „Звучить, звучить оркестра!", „Живий у нього Моцарт!". Ось що сказав диригент молодшого покоління М. Юсипович: „Ніби сама грає оркестра, — ось що важливо! Ніби немає ніяких диригентських зусиль! Оце найвправніша робота з оркестрою — коли її зовні не видно!"

В результаті концертів у Львові мистець отримав повторне запрошення і має особливий задум — здійснити постановку циклу опер Моцарта у Львівському Оперному Театрі. Останньо довідуємось, що А. Бриттан також запрошений диригувати операми „Тоска" та „Богема" в Київському Оперному Театрі та брати участь у фестивалі Прокоф'єва у Донецькому.

ДОПОВНЕННЯ

Після офіційного відкриття головою УСЦАК зустрічі з чемпіонами Оксаною Баюл і Віктором Петренком, випало слідуюче речення: Китиці квітів для чемпіонів і тренерки Змієвської, вручила дівчинка Николайка Колачі, внучка фінансового секретаря УСЦАК. — О. Т.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У статті про „Зустріч з д-ром В. Брюховецьким у Філядельфії (ч. 52 з 18-го березня) подано як жертводавця неправильне прізвище. 31-ий рядок знизу четверта колонка повинно бути: д-р Ярослав Качай — пожертвував 500 дол.

Н. П.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 21-го ТРАВНЯ 1993 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-ий Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти чисельну участь. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рекр. секр.

Поручин вшановує Левка Лепкого

Стоять зліва: учитель Василь Подуфалий з Жукова, організатор та промотор повернення Лепких в Україну проф. філологічних наук Микола Ільницький (Львів), проф. д-р Федір Погребенник — організатор разом із проф. Р. Гром'яком наукових сесій Лепкого, поет Г. Петрук-Попик, М. Івашків — представник Президента України, Ігор Герета — науковець з Тернополя, д-р Роман Смик (ЗСА).

У селі Поручин на Бережанщині, де священиком був о. Сельвестер Лепкий, 7-го грудня 1888 року народився наймолодший син і брат Богдана Лепкого Лев-Левко, популярно званий у колі літератури та богеми „льоньом". Він був співтворцем стрілецьких пісень, командиром кінноти, редактором „Червоної Калини" та сатиричних журналів. Він скомпонував мелодію до безсмертних „Журавлів" — „Видиш, брате мій" — свого брата Богдана. Помер у ЗСА, де вложив багато праці в різних ділянках.

19-го жовтня 1992 р. при нагоді великих святкувань 120-ліття народження Богдана Лепкого, що проходили виїзними сесіями в Тернополі, Поручині, Жукові, Креґульці та Бережанах, з чільною участю ряду професорів та доцентів шістьох українських університетів, відслонено і освячено пропам'ятну таблицю на приходстві в Поручені, де народився Левко Лепкий. Скульптор Йосип Дядюк зі Львова.

Р. С.

Апопка в поклоні Тарасові Шевченкові

Кожного року громада Апопки і околиць влаштовує своїми власними силами концерт в честь Тараса Шевченка. Так і в неділю, 4-го квітня 1993 року, відразу по Службі Божій такий концерт в честь нашого поета-ґенія відбувся з досить багатою програмою. При цьому слід зазначити, що влаштуванням всіх культурних імпрез, а втім числі і концертом до Шевченківського свята займається Об'єднання св. Володимира, яке існує в Апопці від 1978 року. За всі культурно-мистецькі програми відповідальною є імпрезова референтка Таїса Мелешко. Тут треба також згадати, що Таїса Мелешко займається висилкою різних пачок до церков, інституцій, товариств й приватних людей в Україну.

І в цьогорічному концерті імпрезова референтка відкрила програму, привітала всіх присутніх і заповідала в дальшому всі точки виступів. Хор сеньорів під проводом А. Кулинича відспівав „Заповіт", „Учітеся, брати мої", Б'ють пороги", „Степи простяглися", „Прощай, світе" і „На високій дуже кручі".

А деклямації виголосили: М. Мізюк — „Україно моя" П. Тичини і Кочержук — „Житєпис Тараса Шевченка", Квасницька — „Розрита Могила", В. Фіцик — „Поклін Тобі, Тарасе" К. Вагилевича. Атракцією були деклямації малих дітей, які не говорять по-українськи, а це двоє дівчат Адамяк з Окала і двоє дітей Конотопських з Лонґвуд. При кінці програми Т. Мелешко нагородила дітей, вручаючи їм касетки Новицького „Писанки". Довшу доповідь прочитав А. Кулинич про життя і творчість Тараса Шевченка. Він підкреслив, що життєва дорога Шевченка необмежено широка — від кріпацтва, солдатської неволі, до пеанів слави артиста, маляра, співака, поета-ґенія. І теж висловив думку поета, що не лише Москва і Польща винні в недолі українського народу, а винні і самі українці. Свою доповідь А. Кулинич закінчив такими словами: „Тарас Шевченко — це справжній батько української нації, її творець та її оборонець".

Імпрезова референтка Т. Мелешко подякувала А. Кулиничеві, хористам, декляматорам за гарне виконання програми та всім присутнім, що взяли участь в поклоні Тарасові Шевченкові.

Відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено програму.

Н. Н.

З великоднім привітом східній діяспорі

В цьому році проминає 125 років від заснування у Львові матірного Товариства „Просвіта", яке в історії відродження західньої України мало епохальне значення. На основах „Просвіти" у Львові виросли інші організації — Наукове Товариство ім. Т. Шевченка (1873), „Рідна Школа" — опікунка шкільництва, „Сільський Господар", який провадив виховну ділянку для селянства в агрокультурі, „Просвіта" розвинула основи кооперації й дала економічну базу до господарсько-економічного росту спільноти. Не було більшого культурного почину в історії Західньої України до Першої світової війни, щоб „Просвіта" не вела, чи не інспірувала до більших зрушень на відтинку суспільного життя.

Початки „Просвіти" були важкі, бо на перших загальних зборах, які відбулися в чужо-національній залі, засіло тільки 64 ентузіястів просвітянського діла, які сказали собі, що треба нести в народ освіту й науку. Ці ентузіясти, переважно молоді університетські студенти й декілька священиків, стали віддано працювати. В 1935 році матірне Товариство „Просвіта" начисляло 3.210 читалень та 318.358 членів у краю. Від 1905 року матірна „Просвіта" також поширила свої організаційні впливи на Україну під російською займанщиною. У 1906 році в Києві постало просвітянське об'єднання „Союз Просвіт". На Далекому сході стали діяти також просвітянські клітини. Посилились вони в 1918—1919 роках. Творились організаційні клітини „Просвіт" в поселеннях на Заході, в Канаді, ЗСА, в полудневій Америці. Постали вони в Юґославії, передусім у Хорватії, Франції.

Читальня „Просвіти" у Вінніпезі, одна з перших на американському континенті, має за собою 88 років культурницької праці (заснована в 1905 році) і вирішила розпочати ювілейні відзначування львівського матірного Товариства тим, що видала, з Великоднем, відозву-привітання всім організованим клітинам східньої діяспори та дала виклик до святкувань, уважаючи, що понад 10 клітин східньої діяспори є нічим іншим, як тими просвітянськими організаціями минулого, що несли в народ промінь світла, який запалював до горіння згодом десятки, сотні, а то й тисячі. Хоча просвітні клітини східньої діяспори не мають назв „Просвіт", але всі ці „Дружби" (Воркута), „Українське Землячтво" (в Сиктивкарі), „Товариство української культури" (в Калмикії), Товариство „Кобзар" в Башкорстані, „Київська Русь" в (Южно-Сахалінську), „Струмок" в (Республіці Саха), Товариство „Кобзар" в (Нерюнгрі), Культурно-освітнє Товариство (в Орембурзі), Українське Культурне Товариство (на Кубані, в Краснодарі), як теж Товариство „Просвіта" у Воронежі та інші мають завдання нести в ряди українського землячтва національну просвіту й культуру.

Вінніпезька читальня „Просвіти" привітали своїх посестер в східній діяспорі не тільки теплим словом, але теж ювілейним подарунком просвітянських видань. Найціннішим із них є ювілейна історія матірного Товариства, видана у Львові в 1938 році і перевидана та доповнена у Вінніпезі з нагоди 100-ліття матірного Товариства в 1968 році. Читальня переслала також дві власні історії, одну з нагоди свого 50-ліття, а другу — з нагоди 80-річчя. Їх доповнено ще просвітянськими брошурами довголітнього члена читальні Андрія Ґосподина, ветерана визвольних змагань ще Першої світової війни.

До цього корисного діла прилучився Інститут-Заповідник Маркіяна Шашкевича, засилаючи одночасно своє звернення в справі вшанування 150-річчя смерти Маркіяна Шашкевича, яке припадає на 7-го червня ц. р. З цим зверненням залучено ювілейну „Русалку Дністрову", видану у Вінніпезі з нагоди 180-річчя від дня народження поета, як також „Біографічний і бібліографічний довідник" до творчости поета відродителя. Світова Ліга Українських Політичних В'язнів прилучилась до посилки своїм 20-сторінковим бюлетнем, присвяченим виключно східній діяспорі, а зокрема каторжанам. З матеріялів, вміщених в цьому бюлетені, видно, які є великі потреби друкованого українського слова в далеких просторах східньої діяспори. Всі наголошують потребу конечної книжкової опіки над нашими земляками, розкиненими в Азії та сході Европи, які знайшлися поза границями вільної України. Вона ж покищо не може нести цієї опіки з уваги на те, що сама переживає великі трудноші. Цю великодню посилку повністю оплатила читальня „Просвіти" у Вінніпезі.

М. Г. Марунчак

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

МАРІЯ РУМІНСЬКА член УНС Відд. 102-го Т-ва ім. свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо померла 6-го лютого 1993 року. Нар. 20-го квітня 1912 року в Любіні Великім, Україна. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку дочку Дарію, сина Івана мол., і 6 внуків. Похорон відбувся 9-го лютого 1993 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Микола Бобечко, секр.

ВАСИЛЬ РУПЕРТ член УНС Відд. 63-го Т-ва „Січ" у Форд Ситі, Па. помер 2-го січня 1993 року на 50-му році життя. Нар. 27-го липня 1942 року в Кітанінг, Па. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Шарльоту, дітей: Кліффорда, Лорі і Джой. Похорон відбувся 4-го січня 1993 року на цвинтарі St. Frances De Paul in Cadogen, Pa.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Турко, секр.

КАРЛО В. КОВАЛЬЧИК член УНС Відд. 338-го в Монессен, Па. помер 13-го січня 1993 року на 79-му році життя. Нар. 28-го вересня 1913 року у Вест Нютон, Па. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку брата Стенлі і сестер: Стенлі Ковальчик, Джозефіну Ґосетте і Мері К. Тамасі. Похорон відбувся 15-го січня 1993 року на цвинтарі у Вест Нютон, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Ольга Пішко, секр.